

nu v kinu, večkrat se udeležujejo tudi v resničnem življenju.

Majhen otok Sv. Barbara v Južnem morju je bil pred kratkim pozorišče igre »belih senc«.

Šest pomorščakov od moštva nekega angleškega parnika, ki se je ustavil pri otoku, se je uprlo vodstvu ladje. Upornike so premagali in jih peljali proti angleškemu konzulatu. Med potjo se je pa posrečilo tem puntarjem, da so utekli in se skrili na otoku. Vsa poizvedovanja za begunci so bila brezuspešna. Ker je bil angleški konzul dopotoval z otoka, je dal kapitan parnika povelje za nadaljevanje vožnje. Ko je izginila ladja v daljavi, so se prikazali iz skrivališč mornarji. Ker so bili oboroženi, so kmalu ustražovali miroljubne otočane. Enega iz svoje sredine so oklicali za novega angleškega konzula, ki je začel svojo konzularno službo s tem, da je razpisal davke in jih tudi iztirjal. Vsi domačini so morali plačevati predpisane jim davke v gotovini ali v naravi. Ker so se pa uporniki le bali, da bi se lahko njihov parnik nepričakovano vrnil in jih pozval na odgovor, so sklenili, da si bodo zgradili lastno ladjo. S silo orožja so prisilili domačine, da so se lotili gradnje ladje z največjo naglico.

Ko se je slednjič pravi konzul vendarle vrnil na otok, so jo bili drzneži že davno odkurili. Konzul je obvestil takoj po radiju vse ladje v Južnem morju, kaj se je zgodilo v njegovi odsotnosti na otoku Sv. Barbara in naj primejo lopove. Banditom so je bila sreča mila. Zatekli so se na krov kanadskega parnika, ki ni bil opremljen z radio postajo. Ladja se je ustavila v južno-ameriški luki. »Bele sence« so zginile na suho in jih niso izsledile oblasti do danes.

*

Ženske kot iznajditeljice.

Zasluge žensk na polju iznajdb so večje, kakor so navadno znane. Tudi v časih, ko še ni bilo v poklicih delujočih žen v modernem smislu, so že bile iznajditeljice, ki so slovele. Znana je gospa Barbara Uttman, ki je dobila kot prva nemška meščanka v Annaberju spomenik kot iznajditeljica čipkanja leta 1561. Z baš omenjeno iznajdbo je nekoliko šepava. Čipke so bile znane na Nizozemskem mnogo poprej, nego je zagledala gospa Barbara v Nürnbergu na Nemškem luč sveta. Njen spomenik pa je upravičen, ako postavimo to gospo kot ustanoviteljico nemške čipkarne industrije.

Leta 1823 je prejela Francozinja Binoist patent na iznajdbo cevi v obliki črke S, ki je važnega pomena pri izlivih v kuhinji in na straniščih, ker zabranjuje izpuhtevanje smrdečih plinov. Francozinja je prišla do te iznajdbe gotovo samostojno, akoravno so poznali S cevi na Angleškem že leta 1773, kjer si je pustil to iznajdbo patentirati urar Aleksander Cumming.

Berlinčanka, Marija Trenn, je iznašla taksometer uro, katero uporabljajo lijakarji. Njeno iznajdbo so patentirali na Pruskem leta 1847. Žalostna je bila usoda druge berlinske iznajditeljice Magdalene Eichler (rojena leta 1809.), ki je izdelovala umetne noge ter roke. Iz ljubosumnosti jo je umoril njen mož.

Na Angleškem so se ženske posebno udeleževale na polju tehnike. Leta 1910

je bilo izdanih na Angleškem za iznajdbe ženskih rok 1500 patentov. Angležinje so izpopolnile s čisto novimi iznajdbami parne stroje, parne kotle, avtomobile in zrakovlove. Ena od Angležinj je prejela patent na zboljšanje ladijskega ogrodka leta 1908. Pet Angležinj je iznašlo proti urezanju varne britve. Med svetovno vojno sta zasloveli dve iznajdbi Angležinj. Herta Hyrton je izumila napravo za odstranitev dušljivih plinov, Ernestina Hart je iznašla postopanje: tkanine tako prepojit, da ne propuščajo nobene tekočine.

Veliko je pa takih slučajev, v katerih je imela žena pri iznajdbi moža toliko zaslug kakor on sam.

*

Cell gozd — le eno drevo.

V gozdovih Himalaja pogorja (osrednja Azija), v vzhodni Indiji, v južni Indiji, v Dekkanu (zapadna Indija) in na indijskem otočju uspeva vrsta figovega drevesa, ki je pač najbolj čudovito drevo na zemlji. Je to indijska ali bengalska smokva, katero imenujejo »banyan«. Ta drevesa dosežejo neverjetno razsežnost in orjaški obseg. Banyan je takozvani »zajedavec«, to se pravi, da živi na drugem drevesu, katerega pozneje uniči in razvije nepopisno rodovitnost. Od večoravnih drevesnih korenin gredo proti tlem zračne korenine, ki se usidrajo na tleh, se razrastejo s časom v debele stebre in zglejajo kakor samostojna drevesa. Vedno se razširjajoča drevesna krona ima v teh koreninah podporo. Na ta način se razraste samo eno drevo v tisoč letih na vse strani in tvori cele gozdove, katerih ni razločiti na prvi pogled od drugih navadnih gozdnih tvor. Tekom tisočletij je nastalo na ta način zelo mnogo gozdov, ki so prave znamenitosti. Na otoku Java, pri indijskem glavnem mestu Kalkuta in v zapadni Indiji, so gozdovi, ki pokrivajo površino 20.000 kvadratnih metrov. Krona banyan drevesa ima obseg od 6000 do 9000 metrov. Pri tako obsežni kroni pa še nikakor ni končan razvoj drevesa. Orjaško drevo, ki je Indijcem nekaj svetega, predstavlja gospodarsko vrednost, ker pridobivajo iz skorje vezila, lak in kavčuk.

*

GOSPODARSTVO

Gospodarska obvestila.

Koledar Kmetijske zveze za leto 1931 je izšel že v drugi izdaji. Krajevne Kmetijske zveze, ki so prve koledarje razprodale, naj hitro naročijo nove, ker bi jim morebiti pozneje ne mogli več postreči. Naročila namreč prihajajo vsak dan v prav velikem številu. — Kmetijska zveza v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Davčne olajšave. Dravska finančna direkcija v Ljubljani je po razpisu ministrstva financ razglasila sledeče: Davčne uprave, ki niso še ugotovile rejskega linije mest, trgov in vasi z nad 5000 prebivalci, najdalje vasi, kjer je sedež sreskega načelnstva, ter leto-

višje in kopališče, morajo to storiti najkasneje do 15. t. m. Čim bo ta linija ugotovljena, a najdalje do konca tek. meseca, se mora za one kmetijske zgradbe, ki izpadejo iz te linije, odpisati zgradarina. — Istočasno se mora po tabeli izvršiti in popraviti odmera zgradarine za zgradbe kmetovalcev in majhnih obrtnikov v rejski liniji po vaseh z več nego 5000 prebivalci, odnosno po vaseh s sedežem sresa. Isto velja tudi za zgradbe malih obrtnikov po vaseh z manj nego 5000 prebivalci in po krajih izven rejske linije mest trgov, kopališč in letovišč. Finančne direkcije lahko naknadno po preteku pritožbenega roka obravnavajo pritožbe proti zgradarini, a najkasneje do konca tekočega meseca, kolikor je pritožba popolnoma osnovana. — V krajih, kjer je letos letina popolnoma odpovedala, smejo finančne direkcije odgoditi na stvarno predložene prošnje plačilo letošnjega davka do konca novembra 1931. Davčnim zavezancem pa, ki so še v zaostanku s prejšnjo dohodnino, smejo finančne direkcije dovoliti na podlagi posebnih prošenj odplačevanje v letnih obrokih do konca leta 1935. Podrobna navodila lahko dobijo stranke pri pristojni davčni upravi.

Kriza v lesni trgovini. Les tvori v našem narodnem gospodarstvu zelo važno postojanko in je poleg poljedelskih pridelkov oni činitelj, ki je stalno in vsa povojna leta najbolj pripomogel k aktivnosti, odnosno vsaj k zboljšanju naše trgovinske bilance. — Večina našega celotnega izvoza je usmerjena v sosedne države in tako tudi večina izvoza našega lesa. Najboljši kupec, pa tudi posredovalec, za naš les je bila v vseh povojnih letih Italija, dobri kupci pa Ogrska, Avstrija, Nemčija in v poslednjih letih tudi Anglija. Iz statističnih podatkov prejšnjih let sledi, da je naša lesna trgovina tako po količini kakor po vrednosti stalna napredovala. Toda tudi lesna trgovina se bori z velikimi težočami in najrazličnejšimi ovirami, katerih vzrok moramo iskati deloma doma, deloma pa segajo preko mej naše države. V letošnjem letu je zašla naša lesna trgovina v težko krizo. Vzroki tega položaja so zmanjšanje povpraševanja po lesu, ostra inozemska konkurenca, zlasti pa ruski izvoz ter razne prometne in tarifne politične ovire. Položaj v lesni trgovini je postal tako kritičen, da je na pobudo nekaterih gremijev pričela Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani podrobnejše proučavati položaj te naše najvažnejše izvozne stroke in je sklicala za četrtek dne 13. novembra ob dveh popoldne v malo dvorano Celjskega doma v Celju sestanek, na katerem se bo razpravljalo o kritičnem položaju lesne trgovine in sklepalo o širokopotezni akciji, ki naj se podvzame za zboljšanje položaja.

Davčne olajšave v kerist »Putnik«. Ni. Vel. kralj je na predlog ministra za finance v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o davčnih olajšavah »Putnik«, družbi za promet potnikov in